

Pridplata na čitlu god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvrt. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoga dana predmeta molimo na uredništvo upućiti.
Neplaćena neprimamo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 26. Rujna 1872.

Broj 39.

NAŠIM POŠTOVANIM ČITAOCEM.

Koncem ovog miseca iztiče treći četvrt ove godine, čast nam je zamoliti rodoljubnu braću : da se požure predplatu na četvrti četvrt godine što prije pošlata, da se u štampanju lista ravnati uzmožemo; poklem nam ni jedan novčić nepriostaje, da bi ga mogli badava potrošiti. Naši pokrovitelji neka ne žale trudu, — prostim čitaocem u poštarski poslovi pripomoći.

Uredništvo.

ŠTO HOĆE BUNJEVCI I ŠOKCI?

Odkako se zadnjega poluvieka uztrajno razvija životno pitanje narodnosti, odtada se i najmanji narodići otresaju duboka sna i pomoljavaju oživjeli na kontinentu zemlje ladne. Veći su izazvali manje, a ovi, razštrkani jednoga jezika udruženi danas sačinili mnogu jaku državu, o kojoj nekoć u davnini nebiade ni pomisli.

Savkolikí rod čovječanski dieleći se u tri ogromna narodna tabora : slavenski, germanski i romanski, traži si pod čadorom neba diljem daleka vilajeta što više srodnikah. Pa tako evo vidimo naničjena kolena tih tabora svako pod svojom zastavom; sám Slaven razastrt po svoj Božjoj zemlji da neprikuplja vitežkih slavjanidah pod trobojnu zastavu vjekovite Slave majke?

Jedino je na svijetu koleno arpadsko, stisnuto u granice današnje Ugarske, koje broji jedva pet milijunah dušah, a nema na zemlji izvan tih granicah nijedne sukrvna si srodnika.

Listovi štampe i njegova jezika, oslanjajuća se ponajviše na grštini i slavenštini, čude se i bunjevačko-šokačkomu pridignutju u Ugarskoj, pa nas u svoj neprasitosti odnedavna pitaju : ta što ćete još i vi Bu-

njevci i Šokci u kolu magj. arcopaga?

Pitanje ovo nezarodismo mi, već krivda nam nanešena; neizumismo mi, već narodnost nam oštećena.

Nestalo je Kraljevića Marka, neima više Sibirjanin Janka; nad Gundulićem i Kačićem zaklopio se ladni grob, — nu njihova junaštva i pjesništva s nebrojnim junaci i pjesnici slavenskimi živit će u hrabrih sreih i dusih naših dok je Boga, Dušanova i Krešimirova roda. A o čvrste hridi junačkih nam grudih, ko o crnih stienah južnih vitezovah, prije će se skršiti paklenske sile, nego li mi više premahnuti ovo važno pitanje.

Mak na konac, — da se odužimo znalčnosti svojih sugradjanah, javno velimo :

Vam dorasli kao narod mi hoćemo obezbjedjenu, podpunu svoju narodnost. — U svem i po svem hoćemo u crkvi, školi, saboru, sudačkoj sobi i svih javnih poslovih naš materinski jugoslavenski jezik. — Kao slobodan državi i kraljevini služeći narod mi hoćemo s magj. narodom gradjansku podpunu ravnopravnost i jednakost. — Mi hoćemo da bábo unuka pozna, da naše ostane naše, da se od kormila nemiti, negnječi, neprieti i nesvėti, već istinom i pravicom grede. — Mi hoćemo svoje običaje, svoje kolo, svoje pjesme, svoje gúke, svoga Boga, svoga Marka i svojeg tucaka. Budi naša vesela čud i živo srce; jedro grlo i sladak poj mladeži naše, da zvone poljanc naše, odjekuje drvje i kamenje naše, da se zvukom našega glasa zadahne milinje zemlje Božje od Epira do tatranskih gorah od Adrije do Crnoga móra.

To nam htienje, to i izvedenje; a koji nam to právo prieče nevidili svoje sreće!

Pogledajte od granicah austrijskih duž slovenskih zemaljah unutar krune Stjepanove slavenski se roji roj tijam do brze Drave, otle duž nje do Oršove, pa od Rumanije do karpatskih visinah nepredobivo gledajte jato

slovenskih sokolovih. Štano vam s četir milijuna Slovakah, i u sreću Ugorije, i po svoj krunovini razplodjenih slavenskih junakah kolo nepobjedimo u odlučnoj snazi gleda brk u brk. Pa kad je prebrojite, kad im silu promjerite, onda savjestno računajte vi slavožderi 19. vieka. A dotle pustite na miru Bunjevca i Šokca kad se pridžže na skromnu domu svom; jer on će i onako sēgauti bratsku ruku, koja slavenskome moći obuhvaća tanmu zviezdu svemira, što ju zemljom zovemo!

Blaž.

POTRIEBOĆA UDRUŽENJA.

Ovako se ljudi tuže, koji nerazmišljavaju, i zato neopažavaju da ako se promienuju oni odnošaji koji se u saboru uređuju po zakonu, moraju se promieniti i oni koji se na društvenom polju međusobno spremaju. Čovjeku se teško naviknit: da svoj vrat jarmu podmetne, i toga nosi bez mrgudanja; al kako vidim još ga je težlje naviknit na zrak slobode, kad je zakrljio i zaplisnivio se u službovanju. Ako se sloboda jednako miri po svako zvanie žića, i po svakog čovieka, to mu se već nepravedno svidja, ako on nemože sam i jedini na vašaru biti.

Bratjo pogledajte na Isusa, on ni jednom čovieku nije kazo za tebe sam manje ili više trpio i umro, već kaže, da je za sve ljudstvo jednako umro, i da sve želi spasiti; pogledajte gori na sunce, to jednako svietli svakom čovieku, na ovu sliku mora sastavljat zakonodavno tielo sve one odnošaje koji se po zakonu uređivaju, da nebude nijedan čoviek pričien toliko i tako moliti kako mu je volja, toliko i tako raditi kako mu je snaga, ovaj ili onaj put života izabrati, na koji ga vodi svoj nagon i u tom toliko sile, uma i rukuh izviti koliko mu stoji moći na razpolaganje. Ovo možemo svaki želit od zakona, i to ako nam zakon nebi dao nepravedan bi bio, a što god više želimo, to prostajemo mi nepravedni prama zakonu i po tom nepravedni prama izkrnjenomu.

Bratjo ako želite u kraljestvo nebesko unići ništa drugo netrieba od zakona želiti već da vam učuva i obrani slobodu, sve vaše krieposti izviti. Ako želite svoju obitel ublažiti ničega više nemojte od, zakona želiti, već da vam učuva slobodu da možete sile duševne i tielesne po vašoj mogućnosti izviti; dakle jedino što možemo i za kraljestvo nebesko i za kraljestvo zemaljsko želiti pametno i mudro: to je sloboda po svietu i rad — ko drugo želi taj želi i sebi i drugomu službovanje, a takvi neće zadržat slobodna puta ni u nebesko ni u zemaljsko kraljestvo.

Dakle prvi je uzrok što mrgudamo, jerbo slobodu nepoznajemo i nemilujemo je, a drugi naše neznanje, koje drži i srce i dušu i tielo u robstvu. Samovolja i svaka laž na svietu nikad viernieg druga nije našla, za ugnjetenje čovieka od gluposti i neznanosti.

Ni su li sbog neznanosti matere u poganluku svoje rodjene malane na vatra bacale, reće te kakve su to matere? a ni su li u neznanosti poljodilci vojevali u sridnje doba da uzdržavaju svoje samovoljnike, koji jim sidiše na vratu, da se ni u duši ni u tielu nemogaše izpraviniti?

1831. godine kad se Kolera prviput kod nas ukazala, u Tatakazi su izvijali liečnika budući su nevaljani potvorili: da je otrovo bunare; no takva luda čovieka sada neće te naći koji bi vierovao: da se može bunar otrovati, i dabi to liečnik činio — koji je moro badava ljude liečiti, i sam se: od kolere grozio, al šta će mo glupost tako je snažna bila: da je ljude u svoje zlo utirala, da su izvijali liečnika pak sve priko vrata mrlji, budući nebiše čovieka koji bi barem naputke podieliti znao.

Ta zato je srićna laž na svietu jerbo ima mnogo gluposti neznanosti medju ljudem, pak na ovu se osvrću kada ih zamamiti nastoje.

Prostite mi dakle bratjo poljodilci i zanatlie što nemožem uz vas pristati, kad jadikujete, jerbo bi svoju neznanost prid svietom očitovao; a znate da čoviek ne rado sam otkriva svoje mane, ta i tako ih dosta nehotice odajemo,

pak se ljudi, snama smiju.

Ja vas milujem bratjo, pak baš zato što vas milujem, neću da vam ostane na vratu samovolja koja meće u spone ljudske duševne, kriepostne i tvarne sile, već da se razvije medju vami sloboda, koja tako urodjava uplodjava sve ono što je u pameti, a sreću i tielu čovieka ko sunca svietlost i toplina. Dakle neka nam je geslo sloboda osobe, zemljišta, i svakojakog ruketvorja na svietu, pak će mo u mah oživiti, ko sva priroda o proliću ako se kod nas nastani duh udruženja, u radu.

Rekoh sloboda trieba za svaku svojinu, bila ta umna voljna kriepostna, ili tvarna, neka smo dakle slobodni učiti za čim naša duša teži, neka nam je slobodno raditi kako znamo, i umimo, neka nam je slobodno odivat i hraniti se kako možemo ili želimo. Pak ako se na temelju slobode, sastavimo u družine, to će pristati sve one tužbe, koje su nam dosad u ušima zvonile, i posli će mo se čuditi kako smo se znali proti onog tužiti, što je bilo vrilo svakog našeg dobrostanja?

D O P I S I.

Švajc 15-og dana miseca Kolovoza. Sloboda jest tako dielo čovije, koje se ničim na svietu neda naknaditi. Al sloboda — koja diše duhom zakonstva, jel ona koja nije ograničena po zakonu, tako se vodi po neuzaptjeni strastih ko samovolja siledžiah. Kod nas odjako će počimat državni, i municipalni život, ako ga centralisatia t. j. parlamentarska samovolja neuguši, jel sad je po slobodi svakom otvoreno misto u zvanii ravnateljstva i prava, samo ako ga po svojoj podobnosti zavridi. Prije je sveto plemstvo i pulgerstvo za se uzdržavalo, i kad je koji na kormilu županije ili grada kako znamenito misto stekao, ridko se o tom mislio, šta bi udesno bilo opraviti, da se u gradu ili okolišu trgovina umitnost, znanost ustani, što više po nikojim načinu vištijim ljudma se put na svakim koraku pričio, učeni ljudi se onda više o sebi brinuli, i nastojali sebi štogod steći, dočim po najviše se tako sgadjalo, da niti su svoju familiju niti svoju varoš svojim gospodovanjem osvitlali.

No valja da budemo pravedni i rekнем da obćim napredovanju nije nvik zla volja već više puta baš neznanost put pričila, n. p. što gdi koje varoši ni zato se nisu postarale, da jim pijaca budue kamenom ili cigljom postavljena, pak da kupovci i prodaoci do kolina blato negaze, to je neuka obćina pričila, dočim u inostrani gradovi — lipe sgrade na tu svrhu stoje opravljene, da se prodaoci kupovci povoljno pogadjati mogu, da naši učeni tako štogod od varoši zažele, to bi se obćinari izpričili, govoreć — toliko godina mogli smo bez toga biti, a sad da hiljade izbacimo da se nikoje gospoje neovlaže ili neukaljaju, neznanost, je najveća zaprika, što ostajemo u blatu i vodi, i silne novce od sebe odbijamo, šta ne čine u inostranoj zemlji da trgovinu za njihovu varoš privežu, kako opravljaju pijace puteve; šta nečine da bogate ljude u njihova nidra uvaraju i pribivanje na duže vrime ugodnim učine, tu se na sve strane sgrade, šetališta namistjaju, u okolišu gdi se pogodnost pokaže zabavno misto napravi.

Šta bi naši obćinari rekli, da se šetalište jedno opravi, tu zloba ukida i ono malo prigode čime bi mogli koju žilicu otvoriti, da se novac u našu obćinu prilie, ta ja negovorim o selih već o veći varoših naše domovine, i to ne iz mržnje već prave sinovske ljubavi. Kaži te mi i mamu mi šta što bi jednog putnika kod nas samo na jedan dan privezalo, a to ne zato što naša domovina nebi lipa bila, — ta njozi je teško para naći već što ništa nečinimo da pribivanje ugodnim učinimo, i puteve negradimo da ljudi mogu do nas doprti.

U tom nitko nemože karati savia živuće ljude što se bačka i banat tekuće godine u vodi gušili, jel Bogje svemoć pak i tamo otvori vrila — gdi je prije suša vladala, a uzkrati vodu i tamo gdje prije kiša svakog časa nailazila — govorila magjarska gospodarska družina o bivšoj suši

medju 1860 i 1870 godinom što joj drago, kad je velikim glasom navistjivala: da je kiša nestala, jel su velike pustare, bez drva bile. Ipak to su mogli naši otcu učiniti, da su jarke kopali, te sa rikama sastavljali, i premda bi voda narasla, ta nas nebi zagušila, jel bi dosta mista imala kudan bi iztekla, narav sebi sama kopa korito, al mi to zavalimo pak tako tečaj vode pričimo.

Mi ako i kopamo jarke to ne zato da vodu uredjivamo, već da je izvedemo, radimo ko stari feldšeri koji su svaku bolest mislili izličiti, ako su čoviku žilu otvorili da mu krv izteče, ko da bi u čoviku više krvi bilo, nego što bi mu trebalo, znanost triba ne samo sudii, popu, već i poljodilcu, radinost vištoča, pak nas neće nevolja satrt, već samo kinit ako napane — triba nam brižljivost občena i pojedina — dočim kod nas pojedini sve od občine čekaju, ko da ova nebi od pojedini sastojala, a občina opet od pojedini čeka da se kreću, no valja, da se pojedini u društva sastavljaju, pak će se čuditi šta su vridni za crkvu, škulu, i svako znanje čime se familie uzdržaju stvoriti, a onima koji na kormilu stoje valja uviditi: da je njihova sveta dužnost samo se za občinu brinuti.

Al naravno onda triba onima koji sve občine brigu nose poštenu platju dati, jel lud bi bio, ko bi se tako s obćim poslom zabavljao, da mu familia u siromaštvu kuka.

Švajcari dobro žive, i nebi mogo kazati da malo piju lipo se odivaju, i poljodilac se nediljom tako nosi ko zanatlia, i to svi gospodski a u poslone dneve, takodjer farbano robe i mužko i žensko nosi, takog odila košto ga vidjaš kod nas, na poljodilcu tu ga nenalažiš, imadu i oni svoje odilo narodno, t. j. kroj al roba premda nije tako skupa košto su je naše divojke učinile, ipak je takva, da se krojom jedan razred od drugog ne razlikuje i poljodilske divojke nose šešire, toje i kod nji spetreno al nije skupo ko naše, jel Švajcarske divojke svoje haljine ne višaju sve o sebi ko naše o kakvim klinu, da i po sedam sukanja na se naredjaju, već svoju odiću u skrinji drže, i toliko na se metnu koliko je potrebnno.

Švajcari nisu takvi lipi ljudi ni ženskinje košto su u inglezkoj, al su Švajcari umiljati gornji lik jim je širuljast, ponajviše plavi, al zato ima dosta i crnonjamasti. Švajcari mnogo puše ko i nimeci gdje po duvan ustanovljena sloboda, pak kažu da jim država zato silni dohodak ima, ja neznam kaki danak od duhana platjaju, al to uvidjam da monopol nemože biti po narodni gospodarluk koristan; buduće se tri proizvodjajuće sile ugušavaju prvo trgovačka, drugo obrtnička, treće poljodilska; a svrha ravnateljstva narodnog ta je najsrićnia, koja umi najviše žilah otvoriti koje će novac u zemlju uvadjati, i taj po svih razredih stanovništva razdiljivati. Francesi već mnogo manje puše buduće je i kod njih monopol duhana obvladao, to je čudno u Švajcarskoj što kujiževnici vele da je ovde većina nimačka na toliko da na 1000 duša pada više od 700 stotina na nimački jezik, ipak putuj po Švajcarskoj kuda tije volja, to ćeš naći, da se radije razgovara i pop, i učen, i trgovac i zanatlia i nadničar francuski još i onaj koga vele da je nimać nego nimački; no zato netriba misliti da su švajcari francusi, onisu od više švajcari, i što je njihovo to i poštivaju, koji njihovo ime ma u čem prid svitom osvitla, toga oni i spomenikom proslave, al najviše pušku poštivaju, koja jim slobodu izprila, svagdi imadu svoje stirljačke družine, i dica se u škuli već s vojnički stvari zabavljaju, vidićeš djačiće gdi s telećnjakom u škulu idju. Ako ji što upitaš to su spremni tebe uputiti, oni conductori koji su kod nas izvikani kao sirovi neće se razljutiti, i neukog odbiti već uztrpljivo uputjivaju, što je znamenje obraženosti.

U gradovi, javne glasbe se izvadjaju, što takodjer znači veliku napridnost u obraženosti, jel glasba je prva kod svakog naroda u gajda i tambura bila.

Silna je vriiva inostranacah u onih gradovih Švajcarski koji su na obali jezerah ili uz visoke planine maložen. Osićaju Švajcari da se njihovim novcem bogate, zaoto u veliko se brinu, kako će im krasotu svoje domovine sve sdruge

i s druge strane izvijati, i staze povoljnije napraviti, koje vode do takvi mista, gdi inostrani radostno pribivaju. Stari rodoljub.

Sombor, 1-og Rujna. Prostitute mi gospodine što se usudjujem da i ja koju reknem. Nikidan sam štio u vaši novina di niki pulger piše iz Sombora, pak mudruje: da bi po naše bunjevce bolje bilo, da se sporazume sa srbima. Ja neznam šta je tomu čoviku krenilo glavom, kad on želi da se bunjevci sporazume sa srbima, da je to piso o magjarima onda bi ga shvatio. Al ovako ga nerazumim, ja hvala Bogu od davna živim u Somboru, al to još nisam čuo: da bi u Somboru bila bunjevačka stranka. Bilo to o restauraciji, bilo o izboru kōveta za dietu? Šta on dakle trabunja o bunjevci, ja neznam. Da ovde stanuju mnogi bunjevci, valjda baš i toliko da se za magjara i nimca vrlo malo znade kad je razgovor o gradjanih to je istina. Ako se i nalazi koji magjar ili nimac, taj ako hoće da ga razume govori bunjevački. Al kad se radi o biranju popa meštra ili magistrata, onda je ovde sve proti srbaljah napereno. A poklem naši vodje dobro znadu, da bunjevci nebi imali nikakva uzroka da se prepiru sa srbli — zato su mudro izmislili: da su svi Somborski bunjevci magjari, naravno švabi imadu taj privilegium baš ko oni Sasi u Erdelju da oni uvik ostaju švabi, pak se zametne inad jel Srbadie žele da Sombor ostaje Slavianska varoš. Da se dakle kakogod bunjevci neosite, zato im valja magjarski čakov natuč na glavu pak ostaju strašnim magjarima. Dakle taj vaš pulger ako oće da ga razume neka napiše o bunjevci u Somboru, jerbo ovaki nema u Somboru, mislim da ste se o tom već i vi mogli uviriti, buduće ako dobro nagadjam, ovde se baš i neotimaju, da vaše bunjevačke novine štiju. Već ima magjarah, dakle neka piše da se magjari izmire sa srbima, pak će u mah sve dobro biti, jel će na jednoj strani činit se što je po srblje, a na drugoj što je go magjare dobro, a bunjevci neka traže svoje di jih ima jerbo ih u Somboru nema. Može biti da se na salaši dikoji nalazi, koji bi mislio da je bunjevac, al ovde u varoši mi smo svi magjari, a buduće oni po salaši nisu učeni ko mi u varoši, premda do skora nijednu škulicu nisu imali, dočim se mi amo u varoši fino poučavamo magjarski, dakle ako dodju u varoš moraju na našu frulu igrat, i snama magjarske note pivat. Jedan Somborski bunjevac u magjarskom oklopu.

R A Z N E V I S T I.

— Nj. Veličanstvo je blagoizvolilo, 21. t. m. u 1 sat pol podne milostivo primiti pozdrav poslanikah i velikašah ugarskog Sabora.

— I Delegacie od obe strane Monarhie poklonile su se svečano Vladaru; kojom prilikom je Nj. Veličanstvo blagoizvolilo milostivo izjaviti: da su inozemni odnošaji austro ugarski povoljni, no al zato obći financialni ministar više miliuna ište na zajedničku potrebu, nego što su mu za tekuću bili odljučili.

— Financialni ministar Kerkápolyia u svojem govoru razjasnio je novčano stanje ugarsko ipak neznamo odkud kani izvadit ono 32 miliona, da pokrie deficit, koji se za 1873 godinu pokaziva.

— U Mehadii se rastire glas da će ministar ovo kupalište inostranoj družini prodati, pojedini već od davna tako čine sa svojom imovinom buduće ih goni dug, nepatil istu bolest i država? no onda će državnici kao liečnici skoro izgubit pouzdanost.

— Nikad veće sriće po ministara, nego ako mu valja odgovarat u poslovi prama srbaljah vršeni. G. Lonyaia izjavlja: da je moro naredit izbor patriara, po starima naredbana, buduće nove nisu odobrene bile, a kongres je moro razpuštat jel nije bilo izgleda za spanosnosno riešenje stvari ovom kongresu pridstavljeni. Ako je ovo istina onda je moguće do sudnjeg dana poduljit život Deklaratoriuma a ovaj je take naravi, da se po njemu može raspustat kongres koji se nije mi konstituiro, i kralj. komesar izaslat da crkvenim

dobrom upravlja, no al zato će u zakonu 9. od 1868. ostat osjegurana autonomia za poslove Škulske i Crkvene.

— O b z o r donosi : da je na onoj galli, koja kani na sjevernoj poli naše zemaljske kruglje nepoznatu iztražiti zemlju — polutina rodjeni Hrvata premda je na barjaku samo magjarsko i austrijsko ime zapisano.

— Gr. Gjurio Feštetić u Saboru izabran i po Nj. Veličanstvu potvrđen je za krunočuvara.

— M a l a k o nisu sviljudi u tom jednake naravi : da vole novce primat i ljute se ako ih valja izdavati. Kada god se Delegacije sakupe, austrijski kano i ugri tim pozdravljaju obćeg ratnog ministara gr. Kuhna : da će mu zahvaliti na službovanju; jerbo svake godine više miliona iste, a ako mu šta odbi, on zato potroši i naknadno opet iste. Ipak gr. Kuhn zato ostade u miru na svojoj stolici. Sad opet pišu da mu je već nasljednika izabrao gr. Andrašya u generalu Mollinaryu.

— Z a M l a d i ě e popovske peštanskog sjemeništa radostno više donose novine, da im se sbog nedovršena gradjenja, izteže vakacia do 30. Listopada.

— U m a g j a r s k o j silni moraju biti učenjaci, jerbo iz one Skupštine koja se ovih dana bila sastala u Mehadii, odljučilo se njih 100 koji će odploviti u Carigrad, a koliko ih svrnulo na druge strane?

— Z o r i l l a Španjulski ministar izjavlja : da će kon-skripciu obvezanost vojničku ukiniti, i za vojevanje nove ustanove osnovati. Nadamo se da će opasnost ove pruske krge uviditi i druge države.

— B i l o je vrijeme kad su nimački i magjarski Listovi vikom i bukom sviet punili : da su nikoji česi osnovali ubojstvo Baruna Kollera načelnika ravnateljstva českog, sad onako podmuklo izjavljaju, da su osvajani Greg. Milfait, i Fiala posli stroge iztrage oslobođeni.

— U „Magj. Pol.“ jedno pismo iz Beča javlja : da nimcem u Českoj ni Barun Koller nepomože, domobranci neodgovaraju zapoviedima častničkim, pritisak na česke novine neuplodjava prirod duha. Došli su već do tog da utamničavaju vodje narodnjaka, skoro su g. Skrekovsky u druga dali u Dr. Gregru, načelniku mladih, čehah, voli pisac, da ovaka šta nije se sgadjalo ni pod Hohenvartovom ministarstvu koje se ipak vazda kudi.

— N a S a s t a n a k triuh Carevah, potrošilo je dvore berlinsko 1.000.000 talira. Jedina svečanost po kruno baštini-ku uredjena stala je 100.000 talira.

— I s i r o m a Bismark moro se vrlo znojiti, premda mu liečnici nalažu podpuno mirovanje.

— T i e r s izjavlja da su ga dvorovi Carski osjegurani, da u Berlinu ništa zla po francesku nisu skuvali.

— U E l s a s u i protestanti prosvieduju zakonu koji Jezuite iz nimačke tira; dakle je istina da je veća mržnja proti prusom nego proti jesuitom.

— 13. Rujna u Körösbauji zarandskoj županii zakopali su svečanim sprovodom Avrama Janku oglašena vodju pokreta rumanskog od 1848—9 godine, i njegaje stigla običajna, sudbina ljudih koji se domovini žrtvuju, buduće mu junačka srića nije do konca virna ostala, to su ga i svoji i tudji prizirali, magjarski listovi kažu : da ga je griža svie-sti goui, nebi s goreg bilo ako bi se velikog Széchenyie sudbine spomenuli.

— Š p a n j u l c i odkada su svoju kraljicu, izmienili, s taliancem kraljem, take napriduju u obćoj sigurnosti : da su morali obćenje željezničko medju Barcelonom i Saragosom, dvijuh u prometu najznamenitih varoših obustaviti, dakle mal ako pazar nije štetan po španjulsku.

— P i t a n j e Alabamsko, medju Amerikom i Angli-om vodjeno, srićno je dovršeno, Inglezka je odsudjena po Genfskom izbornom sudu : da plati sijvernoj Americi 15.500.000 dollara u zlatu, što iznosi 3.229.166 fn. inglezki. Ovo će inglezi lahko izdimati, pa s njihova vunska žaka mirno gledati, kako se drugi Evropski narodi kolju, dok oni svoje žepove pune.

G A Z D A L U K.

Orasi. Nimeci sad pišu što su već naši pradjedovi znali da štogod se većma ora mlati, kad je sazrio, to većma rodi na drugu godinu; jedno nadometju da zemlju oko stabla netrieba uzburljavati.

Jedan inglezki farbač je iznašao da se izcidjeni jabukah sok čorba koristno upotriobljava, da bojadisanje pamučne robe stavno ostane.

Dobro je reko mudri Salomo da pod suncom ništa nije stalno. Dosad su Liečnici silno razbijali svoje glave da pokažu, kakva je blagodat po ljudstvo da se ospice kalame, sad mnogi liečnici time razbijaju svoje glave da razlože : kakva je pogibel po ljudstvo u zdravo tielo uciepit bolest, i to valjda baš iz okužena tiela.

Od nikog doba dobar vašar je nastao po guske — u jesen kupovci se sve otimaju za nji, znamenje da se židovi u prvostolnici vanredno spore. No ništa revne gazdarice mogu koji novčić više nabaviti, da kćerima i navlake na dunje i jastuke priprave. Sad niki nimac, daje savete kako se mogu guske i nagojiti, da još skuplje budu, niki g. Troost kaže : da prije svega onima guskama koje kanimo nagojiti valja davati žutu ripu, izmišanu s kelom, ako ovog nije s lištjem repice, a toga se dosta nalazi u zobi i to sve donle dok ovo guske rada jile budu, ovo spori na njima meso. Vidimol da već nejiđu rada, onda im valja sipati zobi, ova će ih u friško na mast nagojiti. Ako ih volimo kljukati onda kaže trieba uzeti tri diela kokuruzna jedno dielo ražna, i ako ima jedno dielo makovna brašna, i ovako mišaniom tribaih svaki dan dvaput nakljukat. Ovim načinom mogu gazdarice natrag dobiti one novce što su židovom poklonile, kada su im kriomice žito i kokuruz jeftino prodavale.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik. Pešta 21-og Rujna. Vuna, za čoju jedno strižna 146—148 frti plan. dvostrizna zimaska 122—124 fr. sriednjofina 125 fr. fina jedstr. česljs. 131—132 fr. — Svinji ugarski i srbski, teški 320—400 fnti, po 29³/₄—31¹/₂ n. za izvoz 33 n. — Mast, varoška za sad 37—38 fri, u sudu 35¹/₂—36 fr. brez suda amer. 33¹/₂—35 fr. — Slanina ugarska 37—38 fr. amer. 29—31 frti. Varoška 36—37 fr. dimlj. 38—39 fr. — Loj 29—30 fr. — Grah bio 4 fr. sitan 4¹/₄ fr. car. maža. — Sočivo 5—6 fr. — Kaša 6 fr. 75 n. — Mak sinjav 7¹/₂—8 fr. aust. mirov. — Šljive na termin Listopad i Studena 11 fr. u žak 10³/₄ fr. — Pekmez mž. 10¹/₂—11 frti. — Med, u sati 19 fr. izcidj 20¹/₂—21 fr. — Vosak rožnavski 85 fr. slav. 94—95 fr. lišnjaci 8 fr. mž. i štu obećaju 6 fr. 50 nov. — Šišar. 14¹/₂—15 fr. velik mirov 2. na 100 srbs. 11 fr. — Ovčie kože 128—135 fr. 102 kom. jagnj. 128 fr. srbs. sried. 88 fr. goluš. 92 fr. 100 kom. marv. nim. krav. 17—18 fr. 90—92 fr. lakše 88—90 fr. volov. 23—23 fnt. 80—82 fr. ugars. krav. par 31—32 fr. amer. usolj. 55 fn. 45¹/₂ fr. suhe 81—83 fr.

CINA RANE. Pešta, 23. Rujna. Čisto žito Banatsko, 81 fn. 6 fr. 20—25 n. 88 fn. 95 nov. — 7 fr. Tisansko Pešt-budimsko Stolno-biograds. 81 fn. 6 fr. 30—35 n. 88 fn. 6 fr. 95 n. — 7 fr. 5—10 n. Bačkog nema.

Visina vode dunavske.

Pešta 23-og Rujna : 6' 4" nad 0. opada.
Požun 23-og Rujna : 8' 1" nad 0. razte.
Kiša već tri dnevna.

Poruke uredništva.

F u t t o k : Našem G. Lazi. Uskrisi ćo. — V a c : G. S. P. Srdačno vas pozdravljamo. — G a r a : G. J. Tako mi se čini da vam se otvorilo vrilo.